

eman ta zabal zazu

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

**BIZKAIKO
ESPERIENTZIA
GELAK
AULAS DE LA
EXPERIENCIA
DE BIZKAIA**

IRAKAGAIAREN TITULUA/ TÍTULO ASIGNATURA: [HISTORIA UNIVERSAL III
\(CONTEMPORÁNEA\)](#)

Irakaslea/Profesor/a: **Eduardo J. Alonso Olea**

Ikasgaiaren azalpena/Descripción de la asignatura

Irakasgaia Historia garaikide unibertsalaren oinarriko gaien inguruan ardatzen da, Amerikako Iraultzatik, hots, XVIII. mendearen amaieratik, XXI. mendeko lehenengo bi hamarkadetara arte.

Azken batean, mundua den bezalako izatera nola iritsi den azaldu nahi du, historia nola garatu den aztertuz, azken 250 urteetan aldaketa sozial, politiko eta ekonomikoak baldintzatu dituzten espazio politiko eta sozialak aztertuz.

Gaitasunak/Competencias

- 1- Historia unibertsaleko, nazionaleko eta herrialdeko historiako prozesu eta gertaera nagusiak behar bezala ezagutzen eta ulertzen direla erakustea, ikuspegi diakronikoan, hainbat alderditan (ekonomia, gizarte, politika, kultura) eta egungo gizarteekin duten loturan.
- 2- Irakaskuntzaren, dibulgazioaren eta komunikazioaren arloetan historiak landutako diskurtso zientifikoa hierarkizatze eta sekuentziatzeko gaitasuna erakustea.
- 3- Ikasleak datu garrantzitsuak bildu eta interpretatzeko (oro har, beren ikasketen arloan) gai izatea, gizarte, zientzia edo etika gai garrantzitsuei buruzko gogoeta egin eta iritzia emateko.
- 4- Ikasleak gai izatea informazioa, ideiak, arazoak eta konponbideak transmititzeko, bai adituei bai aditu ez direnei.

Edukiak/Contenidos

A. Antzinako Erregimenaren krisia, iraultza liberala eta liberalismoa (1770-1870)

1. Amerikako Iraultza. 1763-1783

Iraultzaren kontzeptua. - Lehen adierazpen iraultzaileak: Ipar Amerikako kolonia britainiarren emantzipazioa. - 1787ko Estatu Batuetako Konstituzioa.

2. Frantziako Iraultza, haren transzendentzia eta epigono inperiala. 1787-1815

Iraultza prozesua. - Obra iraultzailea. - Napoleonen inperioa: Estatu berria eta *la grandeur de la France*.

3. Iraultza eta kontrairaultza.

Berrezarkuntza: antzinakoaren itzulera berria denaren aurka borrokan. Vienako Batzarra eta Europako egoera berria. 1820ko iraultzak: hegoaldeko liberalismoaren matxinada.

4. Industria iraultza.

Industria iraultzaren faktoreak (demografia, nekazaritza, industria, garraioak...). Garapen industrialaren ondorioak: liberalismoa eta klase gizartea.

5. Liberalismo politikoa eta nazionalismoa Europan.

Liberalismoa, aldaketa eragile. - Erregimen liberalen antolaketa: konstituzionalismoaren hedapena. - 1830eko bolada iraultzailea. - 1848ko bolada iraultzailearen nazioarteko ondorioak. - Nazionalitateen mugimendua eta horien hedapena Europan. Italia eta Alemania batzea.

B. Inperialismoaren aroa eta horren krisia. "Bake Armatutik" Bigarren Mundu Gerrara (1870-1945)

1. Kapitalismo finantzarioa (1870-1914).

Depresio Handia (1873-1890). Aldaketa demografikoak: hazkundera eta emigrazioa. Krisitik irtetea: kapitalismo finantzarioa. Inperialismoaren hedapena: inperio kolonial handien sorrera.

2. Liberalismotik demokraziarantz.

Liberalismoa eta demokrazia. - Sufragio unibertsalaren sorrera eta horren ondorioak. - Langile mugimenduaren agerpena eta garapena: Internazionalak. - Naziotasuna eta autodeterminazio printzipioa. Nazioarteko harremanak (1870-1914).

3. Lehen Mundu Gerra, XIX. mendeko azken gerra eta XX. mendeko lehenengoa.

Gatazkaren garapena: higadura gerra handia. Gerraren ondorioak: ordena berri baten sorrera krisian.

4. 1917ko Errusiako Iraultza.

Tsarren Errusia: autokrazia modernitatearen amildegiaurrean. Tsarismoaren amaiera: otsaileko iraultza. Urriko iraultza: proletariotzaren diktadurarantz. 5. Sozialismoaren eraikuntza SESBen (1921-1941): Stalinen diktadura.

5. Gerrarteko ekonomia, boometik hondamendira.

Krisiaren jatorria: oparotasun ezegonkorra. Krisia: hondamenditik atzeraldira. Krisiaren aurkako borroka: ohiko neurrietatik interbentzionismo keynestarrera.

6. Demoliberalismoa krisian: totalitarismoak.

Gerraosteko iraultzak (1917-21). - Demokraziaren krisia. - Erantzun totalitarioak: faxismo italiarra, nazionalsozialismo alemaniarra.

7. Bigarren Mundu Gerra: mundu berri baten hasiera.

Gatazka berriaren arrazoiak. - Gerraren Europako fasea. - Hedapena Ozeano Barera. Unibertsalizazioa. - Gatazkaren ondorioak: demografikoak, ekonomikoak, politikoak eta etikoak.

C. XX. mendearen bigarren erdialdea (1945-1990)

1. Mendebaldeko mundua: inperio amerikarra? (1945-1990)

Europaren berreraikuntza: Marshall Plana. Mirari japoniarra. AEBren hegemonia. Europaren eraikuntza: Erromatik Maastrichtera. Hazkundera, petrolioaren krisia eta mendebaldeko ekonomien birdefinizioa.

2. Sozialismoaren hedapena: inperio sobietarra? (1945-1990)

Berreraikuntza estalinista. Ekialdeko Europa berreraikitzea eta herri demokraziak sortzea. SESB: desestalinizaziotik nomenklaturaren garaipenera. Txina maoista. Mundu sozialista: sistema hondoratzea.

3. Blokeen eraketa.

Gerra hotza eta blokeen arteko lehen liskarrak. Tentsioa eta distentsioa gerra hotzaren bilakaeran: baterako existentzia baketsua. Gerra hotzetik mundu bipolarren amaierara. Deskolonizazioa, Hirugarren eta Laugarren Mundua eta azpigarapena.

4. Politika eta gizartea XXI. mendearen hasieran.

Blokeetako krisiaren ondorioak. Ekonomia globalizatu berria. Politika nazionalen krisia. Mugimendu sozial eta erlijioso berriak krisi ekonomikoen garaian.

Metodologia/Metodología

Metodologiak bi alderdi ditu: alde batetik, eskola magistralen bitartez aurkezten dira gaiak, eta, bestetik, garaiko testuen edo materialen sorta bat banatzen zaie ikasleei. Azalpen teorikoaren ondoren (aurkezpenetan oinarrituta), eta hurrengo gaira pasatu aurretik, banatutako testuei buruzko bateratze lana egitea planteatzen da, ikasleek iruditu zaiena, deigarri gertatu zaiena edo testuetan edo materialetan gehien interesatu zaiena adieraz dezaten (mapak, grafikoak edo taulak izan daitezke, ez testuak bakarrik). Bateratze horren helburua da ikasleak dagokion gaiaren testuinguruan gehiago kokatzea eta haien interesa areagotzea hainbat alderdi soziali eta baita eguneroko bizitzakoei buruz ere, ez soilik alderdi politikoei buruz.

Ikastaroko lehen egunean ikasleei adieraziko zaie borondatezko lan bat egin daitekeela nota igotzeko helburuarekin.

Gainera, lauhilekoaren lehen egunetan, ordutegiaren eta klimatologiaren arabera, bisita gidatua egiten da Alde Zaharrean barrena, ikasleek ikasgelan azaltzen dena (hiri garapena, industrializazioa, kapitalismoa...) Bilboko Alde Zaharreko hiri ehunean modu materialean topatzen dutenarekin erlazioa dezaten. Asmoa da agerian uztea historia ez dela akademiko aspergarrien ardurapean dagoen hildako oroitzapena, baizik eta historia egunero agertzen dela beren eguneroko bizitzan, hiriko kaleetan dabilzanean.

Ebaluazio sistema/ Sistema de evaluación

Ebaluazio sistema bertaratze aktiboan oinarritzen da; hau da, egunero bertaratzeak kontrolatzeaz gain, kontuan hartzen da parte hartzea ere, bai lanen bidez, bai ikasgelan esku hartuz, dela banatutako testuek (vid. supra) eragindako eztabaidetan, dela ikasgelan galderak eginez, albisteekin lotuta unean-unean eztabaidatutako gaiak jorratuz, etab.

Azken batean, ikasleen bertaratzea ez ezik, parte hartze aktiboa ere ebaluatzen da.

Bibliografia/Bibliografía

Eskuliburu eta lan orokorrak.

ALVAREZ JUNCO, José. Dioses útiles. Naciones y nacionalismos. Bartzelona: Galaxia Gutenberg, 2016.

ARÓSTEGUI, J., BUCHRUCKER, C. eta SABORIDO, J. (zuz.). El mundo contemporáneo: historia y problemas. Buenos Aires- Bartzelona, 2001.

BARRACLOUGH, G. Introducción a la historia contemporánea. - Madril: Ed. Gredos, 1980.

CALVORESI, P. Historia política del mundo contemporáneo. - Madril: Ariel, 1985.

CASASSAS, J. (Koord.): El mundo desde 1848 hasta nuestros días. La construcción del presente, Bartzelona: Ariel, 2005.

EVANS, Richard J. La lucha por el poder. Europa, 1815-1914. Bartzelona: Crítica, 2017.

FERGUSON, Niall. El imperio británico: Cómo Gran Bretaña forjó el orden mundial. Madril: Debate, 2012.

FERNÁNDEZ, A. Historia contemporánea. - Bartzelona: Ed. Vicens Vives, 1984.

FONTANA, Josep. El futuro es un país extraño. Una reflexión sobre la crisis social de comienzos del siglo XXI. Bartzelona, Pasado y Presente, 2013.

FONTANA, Josep. Por el bien del imperio. Una historia del mundo desde 1945. Bartzelona, Pasado y Presente, 2011.

HOBBSBAWM, E. J.: Naciones y nacionalismo desde 1780, Bartzelona, Crítica, 2000.

JULIÁ, J. R. (zuz.). Atlas de Historia Universal. T. II. Bartzelona: Planeta, 2000.

KINDER, H; HILGEMANN, W. eta HERGT, M. Atlas histórico mundial. Madril: Akal, 2001. (hainbat edizio)

LARIO, Ángeles (Koord.): Historia contemporánea universal. Del surgimiento del Estado contemporáneo a la Primera Guerra Mundial. Madril, Alianza, 2010.

MARMARELLA, G. Historia de Europa contemporánea, 1945-1990.- Bartzelona: Ariel, 1990.

MARTINEZ CARRERAS, J.U. Introducción a la historia contemporánea. - Madril: Ed. Istmo, 1983, 2 lib.

MORADIELLOS, Enrique. Historia del mundo contemporáneo en sus documentos, Granada: Comares, 2019.

PALACIOS BAÑUELOS, Luis. Manual de Historia Contemporánea universal. Madril: Dilex, 2008, 2 lib.

PALMER, R. eta COLTON, J. Historia contemporánea. - Madril: Ed. Akal, 1980.

PAREDES, J. (Koord.). Historia del Mundo Contemporáneo. Siglos XIX-XX. Bartzelona, Ariel, 2004.

PÉREZ GARZÓN, Juan Sisinio. Historia de las izquierdas en España. Madril, Catarata, 2022.

RÉMOND, R. Introducción a la historia de nuestro tiempo. - Bartzelona: Ed. Vicens Vives, 1980, 3 lib.

RIVERA BLANCO, Antonio. Historia de las derechas en España. Madril, Catarata, 2022.

RUDÉ, G.: Europa desde las guerras napoleónicas a la revolución de 1848, Madril, Cátedra, 1982.

SANTIRSO, Manuel. España en la Europa liberal (1830-1870). Bartzelona: Planeta, 2012.

SCHAMA, S.: Auge y caída del Imperio Británico 1776-2000, Bartzelona, Crítica, 2004.

VILLARES, R. eta BAHAMONDE, A. El mundo contemporáneo. Siglos XIX y XX. Madril: Taurus, 2001.

Eskuliburu orokor horiez gain, interesatzen zaigun aldi osoa hartzen duten bi eskuliburu sorta aipatu behar dira:

HOBBSAWM, E.J. La era de la revolución (1789-1848). - Bartzelona: Ed. Labor, 1991. HOBBSAWM, E.J. La era del capitalismo (1848-1875). - Bartzelona: Ed. Labor, 1989. HOBBSAWM, E.J. La era del imperio (1875-1914). - Bartzelona: Ed. Labor, 1989. HOBBSAWM, E.J. Historia del siglo XX (1914-1991). - Bartzelona: Ed. Crítica, 1995.

PËRONNET, M. Del Siglo de las Luces a la Santa Alianza (1740-1820). - Madril: Akal, 1991. HEFFER, J. eta SERMAN, W. De las revoluciones a los imperialismos (1815-1914). - Madril: Akal, 1989. BRUNET, J.P. eta LAUNAY, M. De una guerra a otra (1914-1945). - Madril: Akal, 1991. HEFFER, J. eta LAUNAY, M. La Guerra Fría (1945-1972). - Madril: Akal, 1980.